

Harc a magyar nyelvért - beszélgetés Csudai Bertalannal

2015. augusztus 29., 07:20 szerző: Balla Emőke fotós: Penovác Károly

A kitüntetést példaadó, a magyar és világirodalom ismeretét és szeretetét örökítő tanári életműve, a pápai, zirci és veszprémi irodalmi színpadok működtetése, valamint sokrétű kulturális szervezőmunkája elismeréseként érdemelte ki. Emlékszem, a Kállai Éva Gimnázium, egészségügyi Szakközépiskola és Szakiskolában is vezetett irodalmi színpadot, de most nemcsak azokat az éveket idézzük, a kezdetekről is beszél Csudai Bertalan.

Életének döntő részét Veszprém megyében élte, a Felvidékről, egy Oroszka nevű kis településről telepítették családjával Pápanyögérrre. Fájó pont a szülőföld elvesztése, mondja. A Garam mellett járt elemi iskolába, a háború után már csak egy zárt épület. A templomot a háborúban felrobbantották, a harangok elpusztultak, darabjai ott vannak a templom melletti sziklakertben.

Magyar és szlovák szakos középiskolai tanárként végzett, az egyetem után szlovák szakja révén Békéscsabára helyezték. Onnan került Ugodra, majd a pápai Türr István Gimnáziumban tanított. Az iskola egyik nagy korszaka volt, kiváló tanárokkal, eredményesen dolgoztak, csapatmunkában. Osztályfőnök volt, akkori és későbbi osztályának diákjai kezdeményezték a kitüntetést. A felterjesztést egy Kossuth-díjas tanítványa írta alá.

- *Bereményi Géza* tanítványom volt, van tőle dedikált könyvem. Harmadik, negyedik osztályban tanítottam, Budapestről jött, rögtön észrevettük a tehetségét, egy tanulmányi versenyen irodalomból országos díjat kapott. Most írja az életrajzát, Galántai István igazgatóról még verset is formált. Miután az ő osztályfőnökük meghalt, engem és egy tanár társamat hívnak az érettségi találkozóra.

A Türr gimnáziummal párhuzamosan óraadóként a Petőfi Sándor Gimnáziumban is tanított. Csak magyart, szlovákot nem, egyszakos volt. Mezei tanár vagyok, ekkora kitüntetést nem érdelek, ismétli újra.

A diákok eltulozták ezt a kitüntetést, mondta Csudai Bertalan Fotó: Penovác Károly

Csudai Bertalan alapítója a zirci gimnáziumnak. 1964-ben Gimnázium Zirc néven szerepelt, III. Béla nevét csak az ő eljövetele után vette fel az intézmény. Mikor oda helyezték igazgatónak, két éve az általános iskolában már működött a gimnázium, kezdetben ott tanultak a diákok. Majd az apátság épületében kezdődött a tanítás, az új épületbe pár évvel később költözött az intézmény. Az évfolyamokban párhuzamos osztályok voltak, két első, két második, és egy harmadik osztály. Zirc kis város, annak életében sokat jelentett a gimnázium alapítása, a városi ünnepeket az általános iskolával közösen rendezték. A zirci és a környező települések fiataljaiból a helyi értelmiség képviselői lettek itt tanult a későbbi művelődési ház igazgató, a városi és megyei múzeumigazgató, a gimnázium az ország számára is adott kiváló embereket, iskolák, intézetek vezetőit. Ahogyan nőtt a diáklétszám, úgy bővült a tanári kar. Nagyszerű csapat jött össze, ami nem az én érdemem, akkor még úgy helyezték ide a tanárokat, mondja.

Az igazgatói hivatali teendők miatt nyilván kevesebbet tudott tanítani.

- Többet tanítottam, mint amennyit szabad lett volna, a hivatali feladatokat pedig az igazgatóhelyettes intézte. Engem a tanítás igazgató. Egy szlovákiai magyar faluból kerültem Veszprém megyébe egy sváb faluba. Egész életemben zirci igazgató koromban is arról álmodtam, hogy Zselizén vagyok magyar tanár. A falunk mellett volt egy magyar gimnázium Zselizén; ez akkora település, mint Zirc. Az iskola állandó harcot vívott a magyar nyelvért. Egyszer otthon jártam, a szülők szakadó esőben élőlánccal állták körbe, hogy nem adjuk a magyar iskolát. Ez nagyon megragadt bennem, zirci igazgatóként is arról álmodtam, hogy Zselizén tanítok magyart. Ez a hazafiság azoknak a tulajdonsága, akik megszenvedték a kitelepítést.

A megyei tanács művelődési osztály főelőadójaként Csudai Bertalan diplomája alapján a nemzetiségekkel is foglalkozott. A megyében is van néhány szlovák falu Jásd, Szápár, Öskü -, biztatására szlovák népdalkörök alakultak.

1979 és 1991 között a Kállai Éva Gimnázium tanára volt, ahogyan Pápán és Zircen, úgy itt is irodalmi színpadot vezetett, a színjátszókra ma is emlékszik. Szerette a gimnazistákat, meséli, de szíve közepén mégis az egészségügyi szakközépiskola és szakiskola diákjai voltak. Felesége egészségügyi szakoktató volt, az ő osztályaiban tanított, szakfelügyelőként már csökkentett óraszámában. Az irodalmi színpadot elsősorban felesége osztályainak diákjaiból szervezte, de ha másik osztályban észrevett szép beszélő, irodalom iránt fogékony gyereket, őt is hívta.

- Nem tudom, Emőke hogyan emlékszik vissza az egykori iskolára, én úgy érzem, a Kállai hangulata nem érte el a Türr gimnázium és a zirci gimnázium hangulatát. Annak ellenére, hogy az iskola gyűjtőhelye volt a tehetségnek, diákban is, tanárban is. Egyszer megérne egy nagyobb írást, Volt egyszer egy Kállai címen.

Csudai Bertalan ismét a pápai Türr gimnáziumot és a diákokat említi. És hogy eltúlozták ezt a kitüntetést. Egy osztálytalálkozó szintű megemlékezés jólesett volna, de ez a díj túlzás. *Balog Zoltán* minisztertől személyesen vette át a kitüntetést, egyik diákja vitte Budapestre, ott is diákjai köszöntötték őt. Családias a kapcsolata a diákokkal.

Volt egyszer egy Kállai Az újságíró jegyzete

Balla Emőkeballa.emoke@naplo.plt.huÚgy érzem, a „Kállai” hangulata nem érte el a Türr gimnázium és a zirci gimnázium hangulatát, mondja Csudai Bertalan. Én hogyan emlékszem, kérdezi tőlem. A pápai és zirci gimnáziumokkal nem tudom összehasonlítani az egykori Kállait. A nagy múltú, hagyományokkal rendelkező veszprémi Lovassyval sem volna értelme. Nekünk, a Kállaiiba járó gimnazistáknak jó okunk és indokunk volt, hogy ezt az iskolát választottuk, nem a másikat.

Hogyan emlékszem? Voltak problémáim. Ezt ma fájdalmasan nehéz, megszenvedett kamaszkorommal magyarázom és az évek múlásával egyre elnézőbben, megbocsájtóbban viszonyulok. De még mindig ambivalens érzések tolnak fel bennem, ha az iskolára, osztályra, tanárookra gondolok.

Mikor érettségiztünk, egy ismerősöm – olvasva a ballagási meghívónkat – felkiáltott, micsoda nagy nevek. A szülőkre gondolt, sok-sok ismert név, elismert és tisztelt ember. Akkor bennünket szüleink után azonosítottak. Még egy ideig. Aztán néhány év múlva az egykori diákok is ismertté váltak. Tanultak, főiskolát, egyetemet végeztek, családot alapítottak, klubot szerveztek, saját szakterületükön szakértőkké váltak. A Kállaiiból indultak és sokra vitték, messzire jutottak. Igen, büszke vagyok a háromgyerekes családayára, az igazgatási osztályvezetőre, a programszervezőre, az általános-, középiskolai és egyetemi tanárookra, akikkel gyakrabban találkozom. És akikkel ritkábban: a kriminológusra, szociálpolitikusra, a kézilabdázóra, edzőre, az orvosra, asszisztensre, erdészre, porcelánfestőre, saját vállalkozásukat működtetőkre. Jó érzés tudni, hogy ők is megemlítenek engem.

Balla Emőke

-
- [magyar nyelv](#)
- [Csudai Bertalan](#)

veol naplo-online.hu
Tetszik az oldal 41 ezer kedvelés
A magyarság értékei

Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.

Ex
aján

Ára ma
12 9

az ár már
egy hav
Napló e